

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 32.—, POLUGOD. K 16.—, ČETVRTGOD.
 K 8.— POJEDINI BR. 1 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Teodor Herzl.

Motto: Und wenn ihr wollt — ist
 es kein Märchen.

Herzl (Altneuland).

U citiranom motu sadržana je sva tajna Herzlove ličnosti. U njem je ključ razumijevanja velikoga muža, koji se našao u pravo vrijeme i na pravom mjestu, da probudi narod blagih sanjara i tihe bolne nostalgije na aktivni, plodan rad sa realnim ciljevima. »Ako hoćete«, veli Herzl, a time je izrekao veliku riječ, koja je jednom morala pasti. Ona je, oštra poput mača, rasjekla slične veze ljudske opreznosti i tromosti, ona je, glasna i neumoljiva, potisnula osjetljivost i plahost pogrbljenoga židovstva, ona je stvorila borcu, ponosne i vedre ljude pune zdrave nade u svijetlu budućnost. Čitajući Herzlov »Altneuland« pa onaj završetak: »Ako hoćete, — nije samo priča« pričinilo mi se, kao da je čitav Altneuland i pisan zbog one jedne riječi: »Ako hoćete.« Isprva prikaz jedne sunčane zemlje sa stanovništvom tako sretnim i veselim, da se čudiš i diviš tom obilju svijetla, da sanjaš i uživaš u svim onim slikama mašte, koje kao da izviru iz dna duše, te se namiču probudjene onim poznatim i tebi blizim tonovima tisućgodišnje težnje za domajom rasijanoga naroda. Pa dok si se još razigrane mašte prepustio tihom snatrenju, autor te budi i dovodi zbilju pred oči: Ako hoćete nije tek priča!

U sreima sinova i kćeri vječnoga naroda tinjala je iskra nade, koja prati svako živo biće, dokle god ima u njemu života. Pa kao što blag povjetarac budi tinjajuću žar pod pokrovom pepela, tako su riječi čovjeka željezne volje, svijesnoga pravednosti i bezuvjetne prirodne nužde svojih zahtjeva, probudile i rasplamsale žar uspavale čežnje, koja se nije usudila tražiti zadovoljenje i provedbu tajnih svojih maštanja u zbiljskom životu. A trebalo je samo htjeti!

Spoznavši Židovi, da stoji do njih samih, hoće li postići najsvetiji svoj cilj: Preporod naroda na rodjenoj grud, okupili su se oko svog vodje Teodora Herzla. Ovaj, osjetivši snagu probudjene svijesti i volje, organizirao je svijesno židovstvo. Davao mu tako legitimno zastupstvo pred čitavim svijetom. Od sada je neprekidno napredovala židovska narodna stvar. Ka-

ko u krugu vlastitom tako pred nežidovskom javnosti.

»Mi hoćemo da ne bude tek priča« postala je tako naravnom rečenicom, da je danas i ne trebamo spominjati, jer se sama sobom razumije. Danas pitamo: »Kako ćemo ostvariti tisućljetni san!«, a ne pitamo više »Hoćemo li!«.

Kakvo je židovstvo prije Herzla? To je jedna grupa ljudi karakterisana svojom nemću i svojim — ne svojom krivnjom skrivljenim — nenaravnim položajem medju narodima. Svagdje su oni stranci »koje prema naziranju nežidova, valja žigosati znakom sramote, kojih se valja klonuti, jer njihova je duša ropski niska i gramzljiva za dobitkom, a plemenitost i idealizam u njih su nepoznata svojstva«. Stanovita svojstva su faktički osobine galutske duše, koja je pod vječitim tlakom i u borbi za opstanak izgubila bila elastičnu otpornost svoju, izgubila za uvijek snagu i izvornost.

I živa žeravica prevlači se, tinjajući sveudilj, isprva tankom koprenom pepela, koja raste i uvećava se, dok ne poprima izgled mrtve hladne stvari. Neka mi je dozvoljeno isporučiti zamiruću žeravicu sa dušom našega naroda, koja je, ne primajući novih poticaja iz vlastitoga originalnoga milieua, pače tlačena i ugušivana u galutu lagano umirala i poprimala krute forme izpraznoga konfesijonalizma, »vjerokonstvak«. Pa kao što je svjež zrak i gibanje, život, moglo da kroz sivi pepeo probudi crveni žar vruće jezgre, tako je oduševljenje i svjetla pojava muževnoga vodje, ulijevajući snagu i žar oduševljenja u duše onih, koji su svoju prastaru baštinjenu nadu čuvali tiho za sebe i ne usudjivali se misliti na to, kako bi sanje svoje priveli u zbiljski život, bila kadra, da probudjivanjem svijesti i naglašavnjem momenta volje probudi volju židovskog naroda, pa da on učini, što još ni jedan narod nije u povijesti učinio, da se lati zadaće osnivanja domovine, nove ljudske zajednice sa najvišim kulturnim zadacima i željom, da tamo nastavi, gdje su praoci naši bili prekinuti od okrutne ruke objesnoga pobjeditelja i silnika.

Pa kako se promijenilo to židovstvo, kojim se čudesnim načinom probudilo na nov život, zbacilo verige pasivnoga snalaženja u svoju zlu kob, odakle mu snaga i nov, pomladjen život, nada i samosvijest?

Nismo li prije utvrdili, da je židovska duša izgubila svoju otpornost, izgubila za uvijek snagu i izvornost?

No židovska je duša bila samo uspavana. Pod pepelom tinjala je iskra nade, a tu je nadu trebalo samo probuditi i ojačati.

Židovski je narod čekao na svoga vodju.

Čovjek Herzlova kova, samosvijestan, ponosan, preosjetljiv iskusio je na svome tijelu, što znači biti Židov. I on je ustao da se bori. Golema energija njegova budila je svijest našega naroda, te je opeta probudjena narodna svijest, koja je rasla i produbljivala se, postala poticajem Herzlu, da svoj rad za oslobodjenje židovstva galuta proširi u narodne zahtjeve, praćene sve glasnijom i življom jekom u sreima Židova uvijek odrešitije zastupa u ime pravice i kao reparaciju onih nepravda, koje su nanešene židovskom narodu za vrijeme boravka u izagnanstvu, medju drugim narodima, kojima smo se nepozvani priključili i stvorili zajednicu protiv svoje i njihove volje. Nastojanjem Herzlovim priznato je židovsko pitanje internacionalnim problemom od velike važnosti, te se stalo rješavati. Krunjene glave, carevi, kraljevi i sultani vodili su pregovore s Herzlom, koji bi priznat najvišim predstavnikom židovskog naroda kao političke jednice, a eijonistički kongresi, takodjer djela Herzlova, zaključivali bi u ime židovskoga naroda, kao i sva ostala parlamentarna tijela drugih naroda. Postasmo međunarodnim faktorom, pače smo doživjeli zaklovoljstinu, da pariška konferencija priznaje židovske delegate, da raspravlja o našem problemu i da ga rješava — kako danas već pouzdano znamo — u smislu naših predloga. Pa hoće li nam uspjeti da postignemo svoje pravo na Palestinu, to ne će u prvom redu biti zasluga naša, koji se danas borimo za svoju ideju slobode i jednakosti medju narodima. Bit će zasluga Herzlova, koji nam je utro puteve i pokazao smjer, kojim smo imali dalje kročiti. Ne će da omalovažujem rad današnjih prvih boraca i vodja našega pokreta, ali ipak tvrdim, da su ovi velikom energijom išli onim istim putevima dalje, koje je Herzl već bio utro i očistio od najvećeg trnja.

Čas, kad ga je prerana smrt pokosila, preblizu je, a da bismo mogli ocijeniti Herzlovu ličnost s historiskog gledišta.

Sa strahopoćitanjem i puni oduševljenja pratimo razvitak i plodove njegova rada, koji sada tek dozrijevaju, a kasnije će generacije izvršiti dužnost kroničarsku, zabilježiti rad i rezultat Herzlove i objektivno ih ocijeniti. Mi znamo već sada, da će i objektivna historijska kritika priznati veličinu Herzlovu, da će uz velike naše muževe staroga vijeka, iz doba naše slobode, spominjati i ime njegovo kao vodje i učitelja, koji je smalaksalu i malodušnu braću svoju toplim riječima i svjetlim primjerom pridizao, jačao i omogućio renesansu židovskoga duha, koji će čovječanstvu pružiti još jednom blagotvorno svoju pomoć pri izgradnji velebnoga sveljudskoga hrama, simbola jedinstva i sloge sviju ljudi, kako ga je Herzl zamislio u sretnoj palestinskoj zemlji, u krugu pomladjenoga, miroljubivoga društva.

Ljudski je vijek kratak, a zasluge se pojedinca mjere bez obzira na duljinu života — one su kod Herzla takove, da je uspomena na njega živa u nama, a cionistički je život tako pod uplivom njegova rada, da nam se čini, ko da on još i danas vodi nevidljivom rukom naš pokret.

Smrtni dan neka bude posvećen njegovoj uspomeni, no neka ne vlada samo tuga u našim srcima, nego i tiho, zahvalno spominjanje veličine muža, koji je za nas živio i radio do posljednjega daha svoga. Slavimo ga puni harnosti i spremni izvršiti svoj poziv u njegovome duhu. Jakom voljom, kao svjesni i ponosni Židovi, dostojni Herzla-

Šahor.

Kako ćemo stvoriti u Palestini židovsku većinu.

Piše dr. Arthur Ruppin.

(Nastavak.)

4. promet stranaca.

Palestina sa svojim svetim mjestima, svojim židovsko-narodnim životom, svojom prekrasnom zimskom klimom i toplim vrelima bit će u buduće vjerojatno mnogo više posjećivana nego dosad od turista, a naročito od židovskih turista. Time će se razviti zamašna industrija, koja će služiti strancima (hoteli, sanatorij, automobilski promet, izradba uspomena na put i darova), a koja će moći da uzdržava mnogo Židova.

5. Školstvo.

Razvitkom jevrejskoga školstva u zemlji dobit će jevrejske škole u Palestini vjerojatno i učenika i slušatelja iz inozemstva. Time će židovski učitelji i oni, koji primaju učenike na stan i opskrbu, naći sebi egzistencije.

6. Pripadnici slobodnih zvanja.

Osim učitelja, koje smo višeput spomenuli, imat će naravno i pripadnici drugih slobodnih zvanja (liječnici, ljekarnici, bolničarke, činovnici, književnici i t. d.) mogućnost da stvore sebi egzistenciju.

7. Eksportna industrija.

Nijesmo dosad spomenuli u raznim granama gospodarstva ekspertnu industriju, t. j. industriju, koja izradjuje robu iz sirovine ili polufabrikata, koje se nalaze u zemlji ili koje se uvažaju, za inozemna ili daleka tržišta. Uvedenje ovakovih ekspertnih industrija, koje bi zaposlile židovskog

radnika i producirale pojedine stvari u velikim masama, bilo bi za Palestinu od veoma velike važnosti. Židovi, koji bi živjeli od ekspertne industrije, ne bi trebali veliko nežidovsko pućanstvo za mušteriju, jer bi svoje produkte sasvim ili većim dijelom prodali izvan zemlje. Iz istoga razloga nijesu oni upućeni na okolinu mnogo židovskih kolonija kao što je moraju imati gradske naseobine da nastaju i da se razvijaju. Nastaje pitanje: je li u Palestini uopće moguća ekspertna industrija? Tu valja prije svega znati, da, dok možemo postići razvitak industrija, koje namiruju potrebu vlastite zemlje, udarivši zaštitne carine na tuđu robu, ne možemo to sredstvo upotrijebiti kod ekspertne industrije. Ekspertna industrija morala bi odmah iz početka bez ikakve carinske zaštite biti sposobna da konkurira s drugom robom na svjetskom tržištu — jedna veoma teška zadaća. Prava veleindustrija (tvornična) nailazi i na tu zapreku, što Palestina nema ugljena ni ruda ni drva. Židovi u Palestini i u Istočnoj Evropi (apstrahirajući od čednih početaka u poljskoj tekstilnoj industriji, koju bi s mnogo uspjeha mogli da prenesemo u Palestinu) nijesu tvorničarski radnici ili u vrlo malom broju, te ne pokazuju uopće volju za disciplinirani, jednoviti tvornički rad. Prije moći će se u Palestini razviti domaća industrija, koja radi za eksport. Ona može da radi s električnom snagom, koju daje centrala, a za nju govori i činjenica, da se Židovi s njom mnogo baviše. Veliko židovsko useljivanje iz Istočne Evrope u Sjedinjene države ima svoju poglavitu gospodarsku podlogu u izradivanju (za daleka tržišta) muških i ženskih odijela, kapa i cipela u stanu samog radnika ili u manjim radionicama. Ima stoga mnogo nade, da će se ona moći i u Palestini udomaćiti. Isto vrijedi i za industriju cigareta, koja je vrlo obljudljena kod Židova na Orijentu i Istočnoj Evropi, zatim industrija ura, u čijem središtu (u francuskoj Švicarskoj) rade mnogi Židovi kao poduzetnici i radnici. Kraj svih tih domaćih industrija stoji kao strašilo gospodarsko izrabljivanje te tjelesno i duševno zakrčljivanje radnika, kako se to dosad moglo opažati u svim središtima domaće industrije (Whitechapel) i New York). Kad bi domaća industrija odnosno domaći rad bio nerazlučivo spojen s izrabljivačkim međumajstorom i zdravlju štetnoj »Sweat shop« tad bi je morali zabraniti u Palestini u interesu socijalne etike i narodnoga zdravlja. Ali mi možemo misliti i na to, da ćemo ove štetne nusposljedice isključiti time, da na mjesto međumajstorske organizacije stupa radnička produktivna zadruga, a na mjesto uske »Sweat shop« stupa radionica, koju ispunjava svjetlo i zrak u jednom vrtinom gradu ili koloniji. I spoj između poljoprivrednog i industrijskog rada bio bi moguć u toj formi, da se zemljoradnički naseljenik u svom slobodnom vremenu bavi industrijskim domaćim radom. Premda domaća industrija u Palestini ne će valjda moći da konkurira s drugim zemljama, koje rade s vrlo niskim radnim nadnicama i izrabljuju rad žena i djece, ipak ne ćemo već unaprijed da je potpuno izlučimo iz našega naseobnog djela.

Velik će se napredak po našem mišljenju dati postići kod izradbe židovskih ritualija (talitim, mezuzot, molitvenika, ka-

lendaru i t. d.) Dosad izraduju se ove ritualije na vrlo primitivan način, te su uslijed neukusnog izgleda više upućene na kupnju iz milosrda. Kad se više truda bude posvetilo izradbi predmeta, ne će biti teško, da se stvori za Palestinu monopol za izradbu tih predmeta, pa da će Palestina snabdjevati njima cijeli svijet. K ovim granama produkcija mogla bi se pridružiti izradba obrtno-umjetničkih produkata u orijentalnom stilu za eksport, s kojom se već počelo u radionicama Bezalela u Jerusolimu. Ali i u tom pogledu ne može se ništa sigurnog reći obzirom na nedostatna iskustva u Palestini i nesigurnosti o budućim međunarodnim gospodarskim odnošajima te prilikama konkurencije.

Možemo stoga smatrati vrlo vjerojatnim, da ćemo moći u Palestini razvijati ekspertne industrije, koje su među Židovima udomljene, i koje će mnogim Židovima pružati mogućnosti za egzistenciju, koja će biti potpuno neovisna o poljoprivrednoj kolonizaciji. No bilo bi odveć smiono, kad bi s time računali kao sigurnom činjenicom i zapostavili poljoprivrednu kolonizaciju. Sve dotle ne možemo odstati od toga, da poljoprivrednu kolonizaciju stavimo na prvom mjestu, dok nam se nijesu ekspertne industrije pokazale sposobne za život u velikom stilu i u socijalnoj formi, koja bi nas mogla zadovoljiti.

(Svršit će se.)

Iz židovskoga svijeta.

K položaju Židova u Rusiji. Položaj se Židova sveudilj pogoršava. Vrlo je žalostno materijalno stanje pućanstva. Glad i pjegavac su momentano najveći neprijatelji, koji haraju po Velikoj Rusiji. Pod tim okolnostima mnogo stradava židovski živalj. Jedino društvo za potpomaganje, koje je nastavilo svoje djelovanje usprkos svih poteškoća, je Ekopo (centralna organizacija podupirajućih društava). Uslijed okolnosti, da je Rusija odijeljena od cijeloga svijeta, ograničena je djelatnost ovoga društva na minimum. Društvo dijeli mjesečno oko 250—300.000 rubalja, poglavito bjeguncima, suma, koja je obzirom na neizmjernu veliku nuždu našeg naroda, upravo neznatna. Nužno je, da se organizovanim židovskim općinama u većim varošima smjesta pruži pomoć, da bi one u svom djelokrugu mogle provesti pomoćnu akciju. Radi se tu u prvom redu o općinama u Wilni, Minsku, Bobruisku, Homelu, Mohilevu, Orši, Vitebsku, Dvinsku, jer u tim gradovima hara na najstrašnji način glad i pjegavac. Pomor u Minsku je u priispodobi s mirnim vremenima porasao na šesterostruko.

Cionističkome centralnome komiteju imamo da zahvalimo, da su velike svote američkih potpornih društava stigle; ovaj komitej obratio se ujedno i na cionističku organizaciju u Engleskoj s apelom, da bi poslala ekspediciju crvenoga krsta u formi američkih ekspedicija u prijedjele prijašnjeg naseobenog rajona, koja bi donijela pućanstvu bez razlike narodnosti životne namirnice, a u najmanju ruku kondenzirano mlijeko za djecu i bolesnike.

Najnoviji problem, kojim se sad bavi židovska javnost, je antisemitizam sovjeta. Neko vrijeme trudile su se boljševističke oblasti da dokaže, e da u sovjetskoj Rusiji

nema antisemitizma. I uspjelo je boljevističkim oblastima, da provedu respektovanje tog principa, te su mnogi već bili voljni da u tome vide simptomatički znak. Zaboravilo se pri tome, da se taj princip provoda u unutrašnjosti Rusije, u pravoj Velikoj Rusiji, gdje je židovsko pučanstvo raštrkano i gdje nema velikih masa židovstva. Slika se potpuno promijenila, kad je sovjetska moć osvojila krajeve prijašnjeg naseobenog rajona, koje su središte velikih masa židovstva. Tužbe o raširivanju antisemitizma rastu upravo rapidno. U nekim se boljevističkim organima sasvim otvoreno raspravlja o tome pitanju, pa se stvari prikazuju onako, kakove su doista. Tako je članak od V. Ivančikova u službenom organu moskovskog sovjeta »Večernije Izvestia« pod naslovom »Sovjetski antisemitizam« pobudio sveopću pažnju. Pisac naglašuje, da se boljevičkoj vladi nije moglo predbacivati antisemitsko držanje, dok nije njezina moć zahvatila i prijedjel židovskih masa. Tu je otrovala antisemitska kuga sve, pa i organe sovjetske vlade. Vijesti, koje nam stižu iz tih mjesta, pričaju nam strašne stvari. Pisac zatim navadja za svoje tvrdnje cijeli niz činjenica. U Klimoviću (gub. Mohilev) provela se klasifikacija pučanstva, ali ne prema zvanjima već po narodnoj pripadnosti. U mnogim mjestima ne dijele pravedno životne namirnice. Strašne se scene odigravaju kod rekvizicije životnih namirnica. Životne namirnice ne rekviriraju se kod seljaka, koji ih posjeduju, već se naprosto napada na siromašno židovsko pučanstvo i otima mu se zadnji zalogaj. U malome gradu Kriovići nametnuta je židovskoj općini kontribucija od 500.000 rubalja, od cjelokupne seljačke, koja se i te kako obogatila, tražilo se tek 90.000 rubalja. Još karakterističnija bila je kontribucija u mjesto Roslavi. Grad ima 47.000 stanovnika, a od toga 2.000 Židova. Židovima nametnuta je kontribucija od 3.200.000 rubalja, dok se od ostalog pučanstva, koje broji 45.000 duša tražilo tek 800.000 rubalja. Uvrede i psovke na Židove i sa strane vlasti na dnevnom su redu.

Židovsko pitanje u Rumunjskoj. Netom stigle židovske novine iz Rumunjske potvrđuju ispravnost naše sumnje i pouzdanosti vijesti rumunjskog presbira, u kojem se javlja, da je postignut sporazum između židovskog novinstva i novog dekreta za riješenje židovskog pitanja. Ako se i priznaje neki napredak prema prijašnjem dekretu, ipak nije prestalo dokazati židovsko novinstvo i unija urođenih Židova, da ne će sustati u borbi za potpunu jednakopravnost i jednakost Židova u Rumunjskoj, dok ovo pitanje ne side sa dnevnoga reda. U tom se dekretu Židove pozivlje, neka poduzmu sve nužne korake, da poprime državljanstvo, ali se već sada opaža pasivna rezistencija činovnika.

»Ponizujući zahtjev«. Ministar-predsjednik Bratianu izjavio je pariškom dopisniku »Secola« među ostalim: Rumunjska je mogla prema tome prištediti velike ratne žrtve, koje je pridonijela stupivši u rat samo na neprestano nukanje antante. Uza sve to uskratila je antanta naše neosporno pravo na Transilvaniju, Banat i Besarabiju. Osim toga nas stavlja pod ponizujuće tutorstvo, napose u pitanju sa Židovima.

— Egalitate (Jednakost) javlja, da je u Bukareštu obilježena svaka židovska kuća, kao znak, da u njoj stanuje Židov. Budući da je cenzura propustila ovu vijest ne smije se posumnjati o ispravnosti iste. Nije li to moguće priprava za pogrom?

— Jewish Times primio je iz Pariza vijest, da je u »sporazumu« sa jednakopravnim Židovima Rumunjske bukareštanska policija inhibirala hebrejske kurzove, koje su se obdržavale u društvu Erez Israel. Policajni prefekt traži obavijest o odbornicima ovoga društva. Rumunjska cenzura redomice križa u javnom cionističkom glasilu hebrejski datum.

Istočna Galicija pod poljskim gospodstvom. Dopisni ured delegacije židovskog narodnog vijeća za istočnu Galiciju primio je slijedeće vijesti:

Odkada je Poljska zavládala istočnom Galicijom tlačenje židovskog pučanstva ne prestaje. Tamošnje su prilike nesnosne i izgredj sa strane poljskih četa upravo su grozni. Tek što su ušle poljske čete skinuše židovska narodna vijeća, koja su pred kratko vrijeme bila izabrana na temelju općeg prava glasa. Pri popisu stanovništva, što ga provode oblasti, ne priznava se Židovima njihova narodnost, već ih sile, da se izdavaju Poljacima. Židovsko činovništvo, koje je pod ukrajinskom upravom vršilo službu, skinuto je.

Židovske se škole zatvaraju, a školskoj mladeži brani se pristup u zajedničke škole.

Mnogi se Židovi sa ceste pa i iz bogomolje odvlače na težak posao, žene pako se sile, da u vojarnama čiste krumpire, makar i u subotu i na blagdane. Uz to uzimaju ljudima odjeću, novac i ostale vrijednosti. Soldateska napastuje neprestano Židove, reže im brade, te mnogi umiru od otrovanja krvi.

Kad je 11. juna vođa antantne misije u Stanislavi zaželio da od Židova sazna o njihovu položaju, pripustila je poljska oblast tri asimilanta, Dr. Halperna jun., Dr. Atlasa, i rabina Horowitza kao predstavnike Židovstva pred misiju. Ta su trojica na svoju ruku predložila memorandum, kojim zahtjevaju, da se čitava Galicija pripoji Poljskoj, budući da je položaj Židova pod poljskom upravom dobar (!)

Unatoč toga, što su Židovi tek pred nekoliko tjedana izabrali svoja židovska vijeća, pokušavaju asimilanti, da i protiv volje židovskih masa uskrise staru politiku sile.

Dan žaobe u Engleskoj Naš nam londonski dopisnik javlja o grandioznom danu žaobe, koji se je obdržavao 26. srpnja u Engleskoj u znak prosvjeda protiv poljskih pogroma protiv Židova: Jučerašnji dan žaobe bio je sigurno jedan od najznačajnijih dana u povijesti Židova Engleske. U srijedu na večer vladalo je već u svim židov. ulicama »jom-kipursko raspoloženje«. Četvrtak izgledao je uistinu kao dan pomirbe. Židovski su dućani i druga poduzeća bili zatvoreni. Nijesu ni izašle židovske novine. Nitko nije radio, nitko nije trgovao. Općinstvo je posjetilo u gomilama različite prosvjedne skupštine, koje su se obdržavale u sinagogama i velikim dvoranama. Prominentni Židovi i nežidovi držali su na raznim skupštinama govore i podigli plamteći prosvjed protiv pokolja Židova u Poljskoj. Napose je bio

govor chiefrabia odlučan, koji je medju ostalim rekao: »Kao što će se Njemačku primiti tek onda u savez naroda, dok popravi svoj zločin, tako se ne bi smjelo primiti ni Poljsku u savez, ako ne jamči, da će svim svojim građanima dati slobodu. Na demonstraciji je sudjelovalo do 50.000 Židova sa preko 200 barjaka. Demonstranti išli su po redarstvu naznačenim ulicama. Osim toga bilo je na ulicama veliko mnoštvo Židova. Sve su zastave bile zavijene u crno. Na čelu povorke nosili su demobilizovani vojnici barjak narodnog saveza sa naslovom: »Borili smo se za sve male nacije i prosvjeduemo protiv pogroma Židova u Poljskoj«. I židovska su djeca mogla sudjelovati na demonstraciji, jer su škole bile zatvorene. Sudjelovanje na demonstraciji bilo je tako veliko, da se povorka nije mogla raspustiti, kako je bilo zamišljao u »Queens Hall«, već u Hyde Parku, gdje se je takodjer obdržavala velika prosvjedna skupština.

Dan žaobe i demonstracije postigli su osobiti uspjeh, te su bili najjači izražaj solidarnosti židovske samilosti za veliku bol istočne braće.

— Lord Robert Cecil, zastupnik Engleske u komisiji za savez naroda, poslao je odboru za priredjivanje prosvjednih skupština slijedeće pismo: »Vrlo mi je žao, što radi važnih poslova ne mogu da sudjelujem na demonstraciji. Ali budite sigurni mojih najiskrenijih simpatija i mislim, da će takodjer u ovdašnjem dogovoru u Parizu izaći naredjenje, da se brani židovski narod, koji je tako često u srednjoj i istočnoj Evropi izvrnut napadajima. Žele li države u tamošnjim krajevima i nadalje održati simpatije i štovanje zapadnih vlasti, morat će bezuvjetno dokrajčiti ovakove skandale. Robert Cecil«.

U ime nadbiskupa Yorka javilo se je da je nadbiskup osvjedočen, da će vlasti sve poduzeti, da zapriječe svako nasilje protiv židovskog pučanstva u Poljskoj. Stiglo je takodjer bezbroj odobrenja od najznačajnijih nežidovskih politika Engleske.

Ponovno podizanje uništenih židovskih egzistencija. Delegacija židovskog narodnog vijeća za istočnu Galiciju brzojavlja: Komisija za ponovno podizanje uništenih židovskih egzistencija započela je svoje djelovanje. Izabran je pravnički specijalni komitej, koji se sastoji iz gg. Louis Marshall (Amerika) dr. M. Ringel (Lavor), državni podtajnik Rosenbaum (Litavska), M. Vinaver (Rusija). Komisija poduzela je već važnih i uspješnih intervencija.

Brandeis u Parizu. Zürich, (poseb. brzojav). Vođa američkih cionista, L. Brandeis, stićeće početkom slijedećega tjedna u Pariz, gdje će stupiti u dogovor s Wilsonom. Onda će svoj put nastaviti kroz Marseille u Palestinu, a pratit će ga predsjednik engleske cionističke federacije, Chaim Weizmann. Obje vođe cionista hoće da točno prouče sadašnji položaj u Palestini, jer žele da pristupe uređenju autonomne uprave odmah, čim se riješi tursko pitanje, a Engleska primi mandat za Palestinu.

Ponovni američki židovski kongres. Stockholm. Žid. tiskovni ured prima iz Londona brzojav: Egzekutiva amer.-židov. kongresa namjerava u što skorije doba sazvati kongres s glavnom svrhom, da se

nađu sredstva i putevi za suzbijanje pogroma, koji su najveća katastrofa u židovskoj povijesti.

Židovsko-nacionalni život u Estlandiji. Kopenhaski cionistički ured javlja: Sredinom svibnja održavala se konferencija židovskih općina Estlandije u Revalu. Nakon referata rabina Ch. Epsteinia iz Jurgiewa, prihvaća se jednoglasno rezolucija, po kojoj je svaki estlandski Židov dužan, da svim silama podupire židovska nastojanja oko Palestine. Konferencija bavila se i pitanjem židovske samouprave u židovskim pitanjima u Estlandiji. Konferenciji pribivalo je devet cionista, tri Neeah Israel, tri nepristrana ortodoksa i sedam članova socijalističkog bloka, među njima jedan Poale cionista.

Za Židove Estlandije bude izabran jedan nacionalni egzekutivni komite.

U Revalu je 18. svibnja zasjedala također i cionistička konferencija, na kojoj je sudjelovalo devet cionističkih delegata općinske konferencije, kao i sedam članova centralnoga komiteja za Estlandiju. Među ostalim zaključilo se, da se sjedište centralnog komiteja iz Jurgiewa prenosi u Reval.

U predsjedij estlandske cionističke organizacije budu izabrani gg. M. I. Blumberg, Jakob Genss i S. Lewin.

Iz cionističkoga svijeta.

ENGLESKI POSLANIK GOSLING I DR. MASARYK O CIJONIZMU.

Prigedni priznanja narodnih prava židovskoga naroda po mirovnome zboru u Parizu, priredila je »Čitaonica židovskih akademičara u Pragu« svečani koncert, kome prisustvovala predsjednik čehoslovačke republike, dr. T. G. Masaryk i engleski poslanik ministar Cecil Gosling.

Poslanika Goslinga, koji je prvi stigao pozdravio je engleskim jezikom u ime čitaonice Otokar Löw istakavši, da židovski nared znađe što duguje vladj engleskoj, koja će nam pomoći pri izgradnji narodne domaje u Palestini. U ime židovskog narodnog vijeća pozdravio je dr. Singer engleskog poslanika, naglasivši da će se židovski narod vazda sjećati plemenite pomoći engleske vlade, a Židovi Čehoslovačke vesele se poslaniku, koji zastupa Englesku, jer poznaju njegovu simpatiju za židovsku stvar.

Engleski je poslanik na oba pozdrava odvratio:

»Veselim se, što mogu ovom prilikom da budem Vaš gost, jer imam simpatija za židovska nastojanja, jer se ova nastojanja oslanjaju na najbolje tradicije vaše stare rase, na održavanje reda i poredka.

U zemlji, koju ja zastupam, susretaju se Židovi poštovanjem i obzirom, koji im pripada kao inteligentnom narodu, koji poštuje zakone, te koji se identificeira s najvažnijim interesima slobodno izabrane domovine. Vaša rasa obdarila nas je vrlo odličnim državniciima i glasovitim muževima, kao što su — da neke od mnogih spomenem — Disraeli, Montefiore, i u novije doba Lord Reading i Mr. Herbert Samuel. Na području književnosti i umjetnosti imamo vrlo mnogo da zahvalimo židovskoj kulturi ne samo u

Engleskoj, nego na vasejelom evropskom kontinentu.

Vaši su se govornici osvrnuli na uskrsnuće Palestine pod engleskim auspicijama, na osnovu, za koju je sad čitavi svijet dao svoje odobrenje.

Ideja židovske Palestine nije nova. U posve činjeničnom smislu počinje cionizam sa slomom židovske države. Doba republike u Engleskoj bilo je početak Vaše emancipacije perijode. Puritanci dozvolili su Židovima da se povrate u Englesku i puritanci bili su prvi, koji su na uspostavi židovske Palestine pokazali velik interes i osnovali onu tradicijsku politiku, koja je sad nakon dvjesto-pedeset godina neprekidnog kontinuiteta postala zvanična politika vlade Njegova Veličanstva i koja je odobrena sudom svijeta.

Godine 1621. propovijedan je po jednom engleskom državniku Sir Henry Finch cionizam i anali povijesti javljaju da je godine 1657. Henry Jessej sakupio za siromaha u Jerusolimu iznos od 300 funti, za ono doba znatan iznos. Cijeli osamnaesti vijek ispunjava jedan neprekidni rad nastojanja za židovski narod. Intervencija Turske u velikome ratu potvrdila je pravednost naše politike. Jerusolim bit će sad sjelo jedne židovske zajednice, dok će na mjesto otomanskoga naroda stupiti tri obnovljena naroda, Židovi, Arapi i Jermeni.

Ostvarenje cionizma jest jedna od najudusnijih pojava povijesti i svi mi susrećemo je puni nade.

Ali uspjeh će prije svega zavistiti o Vama i ja ne mogu dosta snažno naglasiti potrebu, da svoje prave ideale uvijek vjerno sačuvate. Neka bude uzdržanje prava i poretka uvijek Vaš cilj i Vaša misao vodilica, jer sadašnje stanje anarkije i nereda u nekim dijelovima svijeta je samo prolazno i samo onaj nared, koji ostaje vjieran svojim velikim tradicijama i idealima, uživat će povjerenje novoga svijeta koji će proizaći iz rata.

Moje gospode i gospodo, dozvolite mi, da Vam zahvalim na ljubaznom pozdravu, koji ste mi večeras isporučili i da Vas uvjeravam, da ga znadem cijeniti.

Državnog predsjednika dra. T. G. Masaryka pozdravio je u ime društva pravnik Ernst Leberhart istaknuv, kako se židovsko daštvo smatra sretnim, što sad može da živi svojim životom po svom najdubljem osjećaju i istinski: kao priznati pripadnici svoga naroda. Znadu, da g. predsjednik od vajakada priznava moralnu snagu njihova pokreta, te da im je njegov današnji dolazak ponovni dokaz, da su mu svi moralni pregooci jednako vrijedni, pripadali oni kojemu mu drago narodu. U ime židovskog narodnog vijeća govorio je dr. Singer, koji je pozdravio srdačno predsjednika, te između ostaloga rekao: »Narodno osviješteni Židovi ove države, koji se vesele uspjehu, što ga je cionističko svjetsko vodstvo postiglo poštenim i energičnim nastojanjem, jesu kao od prvog dana, vjerni i lojalni građani čehoslovačke republike.

Djelujući za osvještenje Židova radimo i hoćemo dalje da saradujemo na dobrobiti i izgradnji ove republike, te smo uvjereni, da na ovaj način pridonašamo k izmirenju sviju narodnih grupa i potome k uspješnom razvitku i srećnoj budućnosti naše mlade republike.

Na oba govora odvratio je predsjednik republike:

»Oba govornika dotakla su se u svojim govorima mojega odnosa prema cionističkom i narodno-židovskom pokretu. Vi znadete, moja gospodo, da ja polažem najveće težište u ovome pokretu na moralni momenat. Mogu Vam danas samo opetovati, da se u ovome mom odnosu prema narodnome židovstvu nije ništa promijenilo. Ne mogu da uvidim, zašto bi u našoj državi, u kojoj već toliko narodnosti živi, nama židovski narod ikako bio na putu. Mogu Vas uvjeriti, da ću, ako budem na temelju ustava zato imao mogućnosti, svoja naziranja na političkom području primijeniti u praksi. Na mene možete uvijek računati!«

Ured za odgoj. Cionistička organizacija kreirala je ured za uzgoj, koji je poslao ovaj cirkular u jevrejskom jeziku na sve zemaljske saveze.

»Opća cionistička konferencija, koja je održana od 24. februara do 12. marta o. g. u Londonu, zaključila je, da se središnje vodstvo cionističke svjetske organizacije preseli u London, a bit će u rukama članova Užeg Akcijonog Odbora i nekoliko članova Velikog Akcijonog Odbora, koji će se u tu svrhu preseliti u London. Odavde će se upravljati cionističkim radom po specijalnim odjelima, koji će se ustrajati za svako područje. Na čelu je svakog odjela po jedan član Akcijonog Odbora, koji nosi glavnu odgovornost za radove, koji su podređeni njegovoj upravi. Među ostalim stvorila je organizacija i posebni ured za kulturu i odgoj, područje, koje zauzima vanredno važno mjesto u našem radnom programu. Na čelu ovog ureda stoji član Užeg Akcijonog Odbora Šmarja Levin. Njegovi su sekretari dr. Hugo Bergmann, Salomo Ginzberg i Pesah Ginsburg. Ovomu je uredu svrha, da u prvom redu organizuje radne sile za kulturne i uzgojne zavode u Palestini i diaspori, da tako vidimo koliki broj sila, koje naš narod posvećuje jevrejskom odgoju i jevrejskoj kulturi, i da s naše strane uvedemo sistem, koji će biti jedinstven u svojim principima.

Ured za odgoj i kulturu nastojat će, da skupi cijeli znanstveni i statistički materijal, koji će biti podloga kod provodanja davno zasnovanih visokih škola u Palestini. U tu svrhu sporazumjet ćemo se sa najpoznatijim stručnjacima, da već unapred znamo, na koga se imamo obratiti, kad bude vrijeme, da se izaberu osobe, koje će voditi i upravljati našim novim institucijama.

Time smo se dotakli samo jednog dijela programa našeg zavoda. Dostojno podastrijet ćemo Vam opširan program raznih radnja, koje je preuzeo naš ured. Bili bi Vam, gospodo sumišljenici, veoma zahvalni, kad bi nam pomogli skupljanjem materijala za odgojni i kulturni rad u Vašoj zemlji, kao i poticajima i predlozima s Vaše strane, koji idu za tim, da podignu kulturno stanje našeg naroda.

Šmarja Levin.

Uspjeh cionista. Kopenhagen. (Poseb. brzojav). Kopenhaski cionistički ured javlja, da posebni dopisnik »Daily Telegraph«, Persival Laudon, piše: Zanimivo je da se konstatira, da su osnove Cionista, koje se tiču napredka Palestine u budućnosti, vrlo uznapredovale. Napredak bu-

duće židovske države zavisit će mnogo o granicama, koje će se mladoj državi opredijeliti na njenoj sjevernoj strani, ali već se u velike bave osnovama za ponovno napučenje i obnovu Palestine. Židovske vođe dr. Weizmann i profesor Frankfurter postigli su maksimum onoga, što se u sadašnjosti postići moglo.

Cio svijet prati sa zanimanjem pokušaj obnove Palestine, a ovaj se projekt odlikuje među ostalima, kojim se bavi mirovna konferencija time, što je on jedini, koji se može potpuno provesti, a da se time ne naudi napredku koje druge nacije. Temeljni zahtjev sadašnjosti jest intenzivno kultiviranje zemlje, a ljude i novac što se zato treba, mora da se bez poteškoća nabavi. Od vođa cionista zahtjeva se, da nastoje da mandat za Palestinu dobije Velika Britanija, što svakako znači kompliment za britsku upravu, kojemu će se i ostali svijet priključiti.

Iz Palestine.

MOMENTANO STANJE PALESTINSKOG PITANJA.

Beč, 4. srpnja. (Posebni brzojav palestinskog ureda.) U mirovnom ugovoru s Turskom posvećeno je pedeset točaka Palestini. Ugovor među ostalim ističe englesku upravu nad Palestinom, te da će u zemlji biti tri ravnopravna zemaljska jezika: engleski, jevrejski i arapski. Engleske upravne vlasti namjestit će židovsko činovništvo, koje će predložiti veliko židovsko vijeće. Arapi dobit će autonomiju i imat će svoje vlastite sudove.

Momentani položaj u Palestini. Sjeverozapadni dio Galileje zaposjednut je po Francuzima, istočni Jordan po arapskim četama kralja od Hedžasa. 22.000 četv. klm. okupirano od Engleza. Porezni je prirast još jednom toliko velik kao prošle godine pod Turskom. Sad se vrlo intenzivno radi o pošumljenju visova kraj Jerusolima i Karmela. Pomoću židovskih inozemskih misija i postojećih židovskih uredaba provadaju se sad sve nužne radnje za poboljšanje higijenskih prilika u zemlji. U velike se radi na izgradnji prometnih puteva. Grade se ceste i željeznica od 500 kilometara. Provest će se spoj željezničke mreže s bagdaskom, hedžaskom i egipatskom željeznicom. Bit će doskora ureden direktan voz iz Hajfe—Jerusolim—Kairo sa salonskim kolima. U Hajfi trasira se već luka. U Jafi i Jerusolimu izradjeni su nacrti za proširenje tih gradova.

Zadnji broj »Manchester Guardian« donosa oštar članak protiv okupacije Galileje po Francuzima. Pisac veli, da sva Palestina pripada Židovima, pa je stoga moraju Francuzi smjesta napustiti.

CIJONISTIČKA KOMISIJA U PALESTINI.

Iz vještaja o radu. Kopenhagenski cionistički ured objelodanjuje izvještaj rada komisije, odaslane u Palestinu. Izvješće obuhvata 11 mjeseci rada komisije i to od 1. aprila 1918. do 28. februara 1919. Izvještaj fonda za pripralni rad u Palestini još nije stigao. Sredstva, koja je isti stavio komisiji na raspolaganje nijesu bila dovoljna, da se doskoči svim velikim potrebama židovskog pučanstva Palestine, koje je za vrijeme rata toliko stradalo. Kad je komisija stigla u Palestinu, engle-

ska je vojska bila zaposjela samo Judeju. Komisija je tada djelovala često tik iza bojne linije. Svaka najmanja akcija bila je pod vojn. nadzorom. To je jako otežavalo rad komisije. U početku bila je administracija skoro nemoguća, budući je Turska prije no što je napustila zemlju deportirala sve dobre radne sile, a pristup u zemlju bio ograničen. Židovsko pučanstvo, koje je mnogo pretrpjelo, bilo u vječitom strahu zbog deportacija i otimačina, nije bilo nakon oslobođenja u stanju da svlada veliki posao kod ekonomskog i kulturnog podizanja zemlje. Nakon zauzeća Samarije i Galileje u septembru god. 1918. povećao se znatno djelokrug komisije. Cijeli rad ostao je dakle na komisiji, koja je doista spasila, što je za vrijeme od 35 godina tolikim žrtvama bilo sagrađeno. Bez ove pomoći bio bi daljni rad za dugo nemoguć.

Posebni pregled omogućit će svakome da se o tome uvjeri, kako je velik opseg rada komisije bio i koliko je komisija na svim poljima javnog života djelovala bodreći svagdje na ustrajnost.

Izdaci pripravnoga fonda bili su u glavnom ovi:

Zajmovi	36,686.402 Lst.
Škole i kult. institucije	41,724.846 >
Mjestne općine	1,036.066 >
Soc. i privredni savezi	938.662 >
Poljopriv. i koloniz. ured	6,011.154 >
Javne radnje	4,927.111 >
Opća administracija	14,296.908 >
Administracija komisije	10,703.581 >

Ukupno 116,324.730 Lst.

Zajmove davala je komisija velikome broju kolonista, radnika a i mnogim društvima u svrhu popravljavanja i podizanja stradalog. Vjerojatno je, da će u ovu svrhu potrošena svota, koja iznaša skoro trećinu izdataka, biti povraćena.

Kooperativne udruge za nabavu životnih namirnica. Najprije se radnici i obrtnici, kasnije i ostali staleži složiše u udruge, da tako lakše i jeftinije dođu do životnih namirnica, koje su onda bile veoma skupe. Dvije ovake udruge dobile su zajam od 122.500 Lst, koju su svotu djelomično već povratile. Ova je sistem bio najbolji, jer su radnici osobito u početku stradali od skupoće, pa će se i u normalnim vremenima uvažiti.

Poljoprivredne kolonije, društva i grupe. Nekoliko od ovih kolonija uzdržali se samo s pomoću komisije. U tužnim kritičnim momentima priskočila je komisija u pomoć raznim društvima i grupama, koje bi za vrijeme žetve inače propale.

Inicijativom komisije osnovane su i kooperativne radničke udruge za poljoprivredu i vrtlarstvo. Jedan dio članova jest seljačkog staleža, a ostalo su građani, koji se istom izobrazuju za poljoprivredni rad. Zajmovi, podijeljeni ovim zadrugama mnogo su pridonijeli povoljnom razvitku židovske kolonizacije. Istodobno potpomogla je komisija i ribarske udruge, koje su se na obali morskoj lijepo razvile.

Škole i kulturne institucije. Uslijed deportacije najboljih učitelja, velike skupoće i siromaštva učitelja, koji su mogli ostati u svojim mjestima stradalo je školstvo jako. Stoga je komisija dala 6000 Lst cionističkom uredu u Palestini, koji je imao da nadgleda i upravlja tim radom. Komite, kojem pripadaju dr. Lurie kao nadzornik škola te dr. Tourou-

i dr. Epstein, koji se bave izdavanjem hebrejskih školskih knjiga, radi veoma uspješno. Najprije je poboljšano stanje učitelja, zatim se i povećao njihov broj.

Iskusni palestinski učitelji opet su dovedeni natrag, a i novi namješteni. Zatim se, budući da broj predratnih škola nije odgovarao potrebama, otvorilo novih.

U junu 1918. zatvorila je vojnička uprava škole »Hilfsvereina« njemačkih Židova i komisija je dobila obavijest, da smije, pripojiti li ove škole hebrejskom školstvu, preuzeti ove škole. Komisija je to i učinila, tim je provedena jedinstvenost školstva u Palestini.

Dosadnji izdaci iznašaju skoro 34.5% sveukupnih izdataka. Važno je da se spomene, da će biti potrebna svota od 8000 Lst. i više mjesečno, da se školstvo održi i pridigne. Razlozi su tome, što je dosada komisija pokrila samo dio izdataka, osim toga morale su se plaće učitelja, kojih ima sada mnogo više povisiti za 75%.

Za 30 sati predavanja tjedno dobivaju ispitani učitelji 10 Lst, neispitani 8 Lst mjesečno. Učitelji akademskog obrazovanja dobivaju 15 Lst. za 14 sati predavanja u tjednu. Nakon dvogodišnje službe povisuje se plaća za 25%, a nakon pet godina za 40%. Školskom komite-u (Waad Halinuh) pošlo je za rukom, da i škole ortodoksnih općina dobije u svoju upravu. Preuzeo je »Tahkemoni« školu i dječji vrt u Jaffi, ortodoksnе škole »Petah Tikvi Rišonu i Ekronu« i 9 raznih odgojnih institucija u Jerusolimu.

Sada upravlja ovaj komite 91 školom sa 291 razreda, 9284 učenika i 384 učitelja.

Važnost školskog pitanja u Palestini ne može se dovoljno procijeniti kad pomislimo na skorou emigraciju mase iz Evrope. Kako se danas budi narodna svijest u svim židovskim centrima diaspore, mora da se osnuje u Palestini centar židovskog života i židovske kulture, tako da židovstvo u galutu može ondje uvijek naći trajni izvor židovskih impulsa, i podstrekavano s time, da uzmogne održati židovsku tradiciju i u galutu.

Privredni i kolonizacijski uredi. U sprazumu sa cionističkim palestinskim uredom, reorganizovala je komisija privredni i kolonizacijski ured. Kolonistima kolonije Kfar-Sabe, koja je uslijed rata skoro uništena, pomogla je komisija kod podizanja zgrada i voćnjaka. Slično je pomoć dana i Jemenitima.

Herzlova šuma i šuma kod kolonije Hedere, koje su djelomično uništene, uredit će ponovno ured.

Javne radnje. Osnutak ureda za javne radnje prvi je korak kod ostvarenja niza velikih javnih radnja. Kao isušivanje močvara, koje su legla raznih zaraznih bolesti i pripravljanje plodnoga tla. U Jerusolimu je sagrađen vodovod. Komisija je isposlovala kod vojničke uprave, koja je tu modernu, velevažnu gradnju izvela, da se vodovodne cijevi i u židovska predgrađa dovedu. Kod te su gradnje bili inter, vencijom komisije zaposleni samo židovski radnici. Komisija je tu gradnju potpomagala zajmom.

Opća administracija. Ovamo idu svi izdaci za administraciju židovskog pučanstva Palestine. Ureden je dopisni ured, koji je za propagandu od velike važnosti.

Komisija je saradnjom vojničke uprave uredila disciplinovanu i izvježbanu policiju —

Cijlonistički palestinski ured, koji je u velike potpomagao razvitak mladoga jišuba te odgovara jednom ministarstvu unutarnjih posada i ima svoje glavne urede u Jafi, Jerusolimu i Galileji.

Milijun stanovnika u Jerusolimu. Doznanik »Daily Expressa« u Jerusolimu javlja, da se reforme, koje su se provodile u svetom gradu nose već lijepe plodove. Stanovništvo Jerusolima, koje je prije rata većinom živjelo od milostinje, hrani se sada od vlastite zarade radivši u tvornicama. Mr. Asfly, kojemu je naloženo da izgradi zemlju, ne će nikako da industrializira grad. Jerusolim nije već od četvrtoga stoljeća bio tvornički grad, pa ne će to biti ni u buduću. Namjerava se samo toliko, da stanovništvo može da se ishrani samo. Prema nacrtima Mr. Macleana, inžinira grada Jerusolima, izgradit će se novi Jerusolim tako, da će moći primiti milijun stanovnika.

Iz Jugoslavije.

Beograd. (Brzojavni izvještaj). U staroj sinagogi beogradskoj održan je u nedjelju 6. o. m. impozantni zbor, na kome je sanitetski kapetan g. dr. David Albalala držao referat »o vaskrsu jevrejske države«. Govor je izazvao neopisano oduševljenje kod slušalaca obojega spola, a kojih je bilo preko jedne hiljade. Primljena je rezolucija, kojom se iskreno pozdravljaju kraljevska vlada, srpsko-hrvatsko-slovenački narod i centralni cijlonistički odbor u Parizu. Rezolucija bit će predana kraljevskoj vladi, od strane naročito izabrane deputacije.

Kongres židovskih općina u Osijeku. Kako je poznato, održan je dne 1. i 2. jula o. g. kongres židovskih općina kraljevstva SHS. u Osijeku. Pri završetku lista primili smo opširan izvještaj, pa ćemo u sljedećem broju, da se osvrnemo na zaključke kongresa. Kako nam je dosad javljeno, zaključio je kongres osnivanje Saveza jevrejskih (izraelitskih) vjeroispovjednih općina u kraljevstvu SHS., koji ima zadatac, da posreduje u službenom saobraćaju između državnih vlasti i općina, te da ih, ako zahtjevaju, zastupa pred državnim vlastima i da ovima daje mišljenja o svima zakonskim projektima, naredbama i odredbama, koja se tiče jevr. (izr.) vjeroispovjednih općina. Kongres izabrao je u privremeni glavni Odbor Saveza gg. dra. Hugona Spitzera, dra. Isaka Alkalaya, dra. Davida Alkalaya, dra. Fridrika Popsa, Šemajade Maja, Davida Hohnera, dra. Roberta Siebenscheina, Ottona Sterna, dra. Aleksandra Lichta, dra. Jakoba Kajona, Bernarda Kleina, Hugona Deutcha, Vatroslava Kopsa, dra. Hinka Urbacha, Maksa Korenića. Privremeni odbor dužan je izraditi projekt pravila za Savez, priposlati taj projekt općinama na proučavanje i sazvati nakon tri mjeseca kongres da izabere definitivni odbor.

G. dr. Aleksandar Licht izvješćuje nas, da je otklonio mjesto u privremenom Glavnom Odboru Saveza.

Ruma. Prigodom izminuća prvoga polugodišta svoga opstanka održalo je Je-

vrejsko omladinsko društvo »Theodor Herzl« dne 29. pr. m. u dvorani izr. bog. opć. svečanu sjednicu, na koju bijaše pozvano cjelokupno jevrejsko općinstvo našega mjesta.

Predsjednik društva g. Samuel Weissel pozdravlja mnogobrojne goste, a za tim u oduljem govoru prikazuje položaj jevrejskoga naroda. — Za njim uze riječ vrli naš sumišljenik g. Bela Kraus iz Mitrovice, te jezgrovitim govorom referiše o djelatnosti političkoga cijonizma za posljednjih 5 godina. Napokon je g. Julijo Schrenger, član odbora mjesne cijlonističke organizacije u Mitrovici, predavao »o židovskom pitanju kao internacionalnom pitanju«, te je pobudio najbolji dojam. Pjevanjem »Hatikve« i »Bimkom haarec« završila se je ova u moralnom pogledu vrlo dobro uspjela priredba.

Herzlova proslava u Zagrebu. U predvečerje 20. tamusa 5679. (17. jula o. g.) priredjuje židovsko narodno društvo u Zagrebu u dvorani hrv. pjev. društva »Kola« proslavu dana smrti Teodora Herzla. Svečani govor izreći će g. dr. A. Licht. Početak u 8½ sati.

Cijeli prihod od ulaznica namijenjen je Žid. nar. fondu za Herzlovu šumu.

Ulaznice prodat će se u radnji Šandora Schnellera, Strossmayerova ul. broj 6.

Židovsko nacionalno društvo u Zagrebu. Kr. zem. vlada potvrdila je pravila žid. nar. društva. Pravila dana su u tisak te će za koji dan biti razaslana članovima koji su se dosada prijavili. Istom zgodom ubirati će se i članarina počam od 1. I. 1919. u koliko nije podmirjena.

Novi članovi, koji žele društvu pristupiti, neka se prijave u društvenim prostorijama, Ilica 31. III. kat.

»Židovskoj dačkoj menzi« pristupiše kao zakladateljima s K 2000.—: gosp. Filipa Deutcha sinovi, Julijo König, Zagreb. — Kao utemeljitelji s K 1000.—: gosp. V. Spitzer, Zagreb. — Kao godišnji podupiratelji s K 100.—: Z. Rosinger, M. Hass, I. Kohn, dr. Steiner, A. Schorsch, H. Adler, F. Adler, Engl, Požega, mjesna cijon. organizacija, Zemun. — s K 90.—: J. Kraus, Požega. — s K 80: J. Adler, Požega. — s K 70.—: Ž. Haas, Požega. — s K 50.—: E. Adler, S. Preis, S. Spitzer, Weiss, Frim, Bienefeld, V. Schmidt, A. Fischer, J. Kohn, L. Steiner, Požega; M. Sason, dr. Sonnenfeld, J. Singer, Zemun. — s K 40.—: A. Hofer, Popper, Požega. — s K 38.—: S. Fischer, V. Fischer, O. Rosinger, ud. Druker, S. Gross, dr. Polak, S. Haas, A. Kohn, O. Adler, E. Gross, A. Schmidt, O. Sonnenschein, dr. Brichta, I. Brichta, I. Bruck, Požega. — s K 30.—: M. Buchler, J. Goldstein, H. Goldstein, F. Brichta, H. Schinger, M. Weiner, M. Gros, Vj. Tauchmann, J. Goldberger, R. Fuchs, D. Noschkas, A. Deutsch, V. Rothmüller, J. Weiss, M. Kopp, L. Spitzer, R. Spitzer, I. Neumann, L. Stein, M. Kohn, M. Jellinek, F. Švrljunga, dr. Milhofer, M. Weiss, J. Reich, J. Dorner, J. Schwarz, A. Schnitzler, M. Musafija, A. Sečen, V. König, ud. Fodor, Š. Kohn, A. Gottesmann, S. Kopp, J. Montilja, R. Schlinger, V. Rosenzweig, M. Grünhut, E. Weiss, A. Goldberger, J. Goldberger, E. Kohn, E. Schwarzkopf, A. Mayer, dr. Werber, M. Auslander, L. Kaiser, F. Schön i brat, J. Sarfart, J. Koen, Brod.

Polgar, Schitlinger, G. Haas, S. Krauss, M. Steiner, Požega.

Darovatelji: E. Kaufmann K 70.—, B. Schatten K 10.—, Grgurović K 10.—, M. Rechnitzer K 10.—, Brod; Freund K 20.—, Š. Kalosch K 20.—, J. Bienefeld K 10.—, R. Kohn K 20.—, K. Kodanić K 20.—, ud. Hoffmann K 5.—, K. Goldstein K 10.—, S. Weiss st. K 5.—, Taussig K 20.—, J. Rot K 20.— Požega; dr. Stanić K 20.—, dr. Schön K 20.—, A. Singer K 20.—, B. Brüll K 10.—, J. Elias K 10.—, J. Piskor K 20.—, gdjica Elias K 10.—, F. Kronstein K 20.—, I. Levi K 220.—, B. Darsa K 20.—, L. Deutsch K 20.—, I. Singer K 20.—, R. Bondy K 10.—, P. Bihaly K 10.—, H. Bilicz K 10.—, B. Fischer K 20.—, E. Fekete K 10.—, Sonnenberg K 10.—, G. Tagleicht K 10.—, I. Neumann K 20.—, W. Schwitzer K 20.—, M. Rosenberg K 10.— Zemun.

Iz uprave. Umoljavaju se ovime cij. naši pretplatnici, da svaku promjenu svoje adrese točno jave, da ne bi u odašiljanju lista nastale poteškoće. — Isto tako umoljavaju se svi predplatnici, da obnove predplatu, odnosno da nam pošalju nadoplatu uslijed povišenja cijene našega lista.

Osobna vijest. Naš sumišljenik g. ing. Milan Rojan, otvorio je u Zagrebu, Gajeva ulica br. 37. tehničku poslovnicu za kemijsku industriju. Bogatim iskustvom, koje je stekao dugogodišnjom praksom u inozemstvo, moći će najbolje da posluži svima, koji trebaju strukovna mnijenja, pogone, uređaje ili nabave kemijskih proizvoda iz inozemstva.

Iz omladinskog pokreta.

SAOPĆENJE.

U odlučnoj spoznaji nemogućnosti dojakošnjeg raštrkanog djelovanja postojećih omladinskih organizacija i uvažujući neodoljivu volju cjelokupne jevrejske omladine našeg kraljevstva, da se poput one drugih država i zemalja sastane i udari temelje za uspješan budući rad, ponukalo je našu akademsku omladinu, organiziranu u društvima »Bar Giora« i »Judeja« da sazove omladinski slet za polovicu mjeseca augusta ove godine u Sarajevu.

Sada, kad su pripreme radnje u punom toku i sav se rad omladinskih organizacija razvija u veličanstvenom znaku tog izražaja žive volje naše omladine, prisilile su nas prilike u Sarajevu da odustanemo od priredbe tog sleta.

Dužnost je nas sazivača sleta, da damo razjašnjenje pred cjelokupnom jevrejskom omladinom i onim dijelom svijesne naše javnosti, koja u omladini vidi najoduševljeniji i najradniji dio svog naroda.

Omladinski je slet bio zamišljen kao najčišći izraz organske cjeline, koju predstavlja omladina u okviru svog naroda. Na njemu je omladina htjela pokazati da nije više od onog što jeste i može da bude i da se ona ima tek prosuditi po sposobnostima, koje je kadar očitovati.

Za nas omladinu i nikog drugog htjedismo prirediti taj omladinski slet, a do javnosti je, hoće li da kao posmatrač prisustvuje istome. Bez vike i halabuke, bez propagande i reklame, manifestacija i drugih nama omladini omraženih sredstava, tihim tek načinom ozbiljnog očitovanja našega iskrenoga i mladenačkog nagona za

uspješnijim radom, pozvali smo svu jevrejsku omladinu u Sarajevo. Tu se imalo odlučiti, hoće li naša omladina i nadalje da nastavi svoje isprazno galutsko životarenje ili će s njime da prekine i započne istinskim preporodom rastrovane duše i zakržljalog tijela.

Svrha je našega sleta bila, da se sastane omladina u duhu uzajamne ljubavi, zajedničke stvari i jedinstvenosti, zadržavajući od svih grupa cijela i strana čim stajališta, jer svaki onaj omladinac, koji bi došao u Sarajevo na slet, ne bi govorio u ime neke izvjesne grupe, nego u svoje vlastito ime kao jedinica jevrejskoga naroda. Želje, upiti, opomene, impresije, dakle sve ono, što ispunja dušu svakog našeg omladineca, bili bi predmetom neprisljenih rasprava, a sve opet u širokogrudnoj težnji za kulturnom i uzgojnom obnovom naše omladine.

Naišli smo međutim na nerazumijevanje, nehaj i neshvatljivu bojazan u redovima baš onih ličnosti i intelektualaca, koji vode glavnu riječ u prosvjetnim korporacijama i svoje mišljenje interpretiraju kao mišljenje širih slojeva jevrejskog pučanstva. Mi opet pouzdano znamo, da je raspoloženje u tom dijelu naroda najpovoljnije za ovaj slet i za sve priredbe omladine, što nam primjerice najbolje dokazuje uspjeh kongresa jevrejskih akademikara iz ovih zemalja održan god. 1910. u Sarajevu.

I onda još ti prigovori. Nemoguće odr-

žati slet poradi vanjskih političkih prilika...

Zar nismo u ustavnoj demokratskoj državi i priznati po mjerodavnim faktorima kao narodna manjina? Pa da i slet manifestira uz svoje kulturne namjere i političku narodnu volju naše omladine, protivili se to demokratskom načelu naše države?

Ne vjerujemo u taj prigovor i vidimo u njemu pored svoje bespredmetnosti žalostan veo, kojim ti prigovaratelji kane da prikriju istinsku svoju boju.

Slet je otkazan, pripreme radnje su prekinute. Ta nas činjenica ne smeta i mi ne obaramo rezignirajući glave, jer rezignacija je posljedica slabosti, nije dostojna mladih makabejaca.

Jevrejska omladino! Vrijeme je i raspoloženje, da se stvori Savez jevrej. omladine u kraljevstvu SHS. Odlučili smo stoga sazvati konferenciju delegata svih jevrejskih omladinskih organizacija našeg kraljevstva, bez ikakvog manifestacionog karaktera i drugih nuzgrednih priredaba; jedino sa svrhom da se konstituiše Savez.

Mjesto, vrijeme i nužne potankosti javit ćemo pravovremeno putem novina.

U čvrstom pouzdanju da će nas naša omladina susretati i u buduće istim dojačnijim bezuvjetnim povjerenjem, apeliramo još jednom na ustrajnost potrebitu u tom času, kad jedino do nas i naših vjernih pristaša u široj javnosti stoji, da se

stvori dugoželjeni Savez jevrejske omladine u kraljevstvu SHS.

»Bar'Giora« i »Judeja«.

Pozor omladini! Da se pokret može uspješno razviti, treba da se u prvom redu mnogo, vrlo mnogo agitira. To je preduvjet za daljnji razvitak. Za sada je uredništvo »Židova« stavilo omladini na raspolaganje dio svoga lista u svrhu širenja ideja omladinskog pokreta.

Do danas izašao je lijepi niz članaka o raznim problemima omladinskog pokreta. No ne ćemo doći do pravih rezultata, hoće li i nadalje suradjivati samo pojedinci. Potrebno je, da i omladina iz provincije saraduje, da se čuje omladina cijele države. S toga se obraćamo na omladince, koji su iole vješti pisanju, da nam pošalju svoje radove o omladinskom pokretu ili kojim bilo židovskome kulturnom problemu, pa i svoje literarne proizvode.

Dopisi, upiti i radovi šalju se na adresu: R. Weinberger, Zagreb, Marovska ul. br. 27, ili D. Altmann, Sarajevo, Čemerlina br. 13.

Uredivački odbor.

Omladinskim organizacijama. Naša sekcija za omladinski pokret ima preko ferija svoje sjedište u Sarajevu. Molimo stoga sva omladinska društva, da sve dopise na potpisano društvo, koji se tiču omladinskog pokreta, šalju na adresu: D. Altman, Sarajevo, Čemerlina br. 13.

Žid. akad. nar. društvo »Judeja«.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen se na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 18. milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1918. oko 2 i pol mil. franaka.

K Herzl danu.

20. Tamnusa (ove godine 18. jula) je smrtni dan Teodora Herzla. Nije dosta, da toga dana našeg velikog vodju spominjemo, nije dosta, da njemu u čast govorimo, nego treba nastojati, da pri nesemo čim više ostvaranju njegove — naše ideje.

Taj dan sakupljat ćemo na samoj proslavi, sakupljat ćemo po kućama, a sav prihod primjenit ćemo za masline na ime Teodora Herzla u Herzlovoj šumi i podignut ćemo mu na novo spomenik, što ga je ratna neman razorila.

Povjerenicima stavljamo na sree, da ulože sav trud za uspjeh ove akcije, a ostale sumišljenike pozivljemo, da ne čekaju tek dok dodu njima sabirati, nego neka se i sami sjete tog dana svojih dužnosti i pridonesu svoj dio.

Izkaz darova

za vrijeme od 25./VI. 1919. do

5./VII. 1919.

Samoopozovanje,

Banjaluka: Po Bukici Nachmias: po 12.— Rafael Löwy, po 10.— Ernestina Poljokan, Moric Gottlieb, po 5.— Flora Löwy, Flora Poljokan, Zanita Eisenberg, Leopold Kohn, Aron A. Salom, po 3.— Josef Nachmias, Herman Stein-

lauf, Jakob Pesach, po 2.— Bukuz Löwy, Isidor Avram, Salamon, akobJ Altarac, Hanny, Flora Salom, Albert Löwy, Bukica, Sultana, Roza, Rahela, Matilda Nachmias, Zadik Löwy, Rafael Z. Löwy, Angela Löwy, Leon Poljokan, Izo Löwy, Ella Poljokan, Hana Löwy, Sarina Papo, Ela Herzler, Izrael Steinlauf, Ernestina Gottlieb, Filip Hoffmann, Janka Quittner, Gizela Quittner, Erna Bleiberg, Lina Berger, Rachela Löwy 126.—
Zagreb: Oskar Fürst 15.—, Šandor Fürst 10.—, po 5.— Robert i Mina, Artur, Berta Fürst 40.—
Karlovac: Po Pavlu Beck: po 120.— Robert Reiss, po 90.— Oskar Fröhlich, Pavao Beck, po 60.— Josip Rendeli, po 30.— dr. Milan Beck, Alice Beck, Artur Weiss, Slavo Hochsinger, dr. A. Stern, Ing. F. Heksch, Mici Reiss, dr. Mavro Gross, po 15.— Ivan Drechsler, Ljudevit Birnbaum, Josip Birnbaum, Mavro Walder, L. Reich, E. Polanzer, Alma Gostl, Darinka Kron, Zdenka Kron, po 12.— Ilona Rendeli, Samuel Weinberger, po 9.— Ana Reich, Viktor Taus, Marko Stern, Žiga Rechnitzer, Vera Gostl, po 6.— Emil Kramer, Ilka Blau, Zlata Reich, Adela Walder, Miroslav Herlinger, David Meisel, Rudolf Glück, Ruža Glück, dr. B. Šik, Josip Glück, L. Schulz, K. Schulz, Kamila Weinberger, Paula Leitner, Edm. Friedenfeld, Karl. žid. oml. 70.— 964.—
Osijek: Po Mirku Krauss: po 20.— Lav Engel, po 15.— Pavao Goldfinger, Ervin Baneth, Fric Lederer, po 12.— dr. Ed. Fischer, po 6.— Paul Bruck, po 10.— Antun Rubinstein, po 5.— Rikard Krauss, Felix Berger, Ljudevit Freundlich, Fric Lederer, Rikard Krauss, po 3.— Blanka Herrnhut, Avram Kišicki, Mirko Krauss, Juliška Ungar, Blanka Herrnhut, Abra-

Adresa za dopise: Petrinjska ulica br. 22 prizemno. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obrt industriju d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom svrhe.

ham Lang, po 2.— Juliška Ungar, Anica Schuler, po 1.— Baruch Hercl	141.—
Slatina D. Grünhut	10.—
	1281.—

Škrabice.

Zagreb: Žid. nar. društvo 30.—, S. Bauer 62.— Ž. N. F. 50.—	142.—
Zemun: Isak M. Darsa	36.—
Bos. Gradiška: Olga Spitzstein	15.—
Osijek: Čitaonica	31.—
Bjelina: Po Davidu Grünfeld: Dr. Grünfeld 27.—, Zadik Baruch 50,58, Avram Danon 44,42, Bernhard Slomović 101.—, Isak Papo 3.—, Wilhelm Switzer 1.—, Samuel Elijan 1.—, Sarina Montilja 90.—, Mjesna organizacija 112.—	430.—
	654.—

Zlatna knjiga.

Zagreb: Paula i Ljud. Weiss otvaraju zlatnu knjigu na ime Side Weiss 175.—. Na zaručama Josipe Singer—G. Bahar n. i. istih i Verice Slovak, sabrala Zlatica Hoffmann: po 300.— Leo Kohn, po 200.— Julius Hoffmann, Josip Hoffmann, Berta Kohn, Franjo Prevendan, po 100.— G. Bachar, Josipa Singer, Jeti Slovak, Vilim Singer 1675.—

Masline.

Zagreb: Gaj dr. H. Jacobi: Hirko Schrenger 20.— n. i. Sida Weiss, Giza Graf na isto ime 10.—. Vrt Lava Sterna: Filatelistička grupa n. i. L. Š. 200.—. E. Rothmüller n. i. Vid Balenović 10.—, Sabina Goldstein n. i. Otlija Rothmüller 10.—, A. L. 10.—. Gaj dr. A.

Lichta: Josipa Singer n. i. Antun Singer K 20.—	280.—
Belišće: Fric Weiss n. i. Paula Spitzer 20.—, gaj dr. H. Jacobi 20.—	20.—
Zemun: Josip Elias n. i. Jehuda A. Kaim 10.—, gaj dr. A. Lichta 10.—	10.—
Djakovo: Po Hildi Herzler: Leopold Schorsch prig. konf. n. i. Paule Schorsch 100.—, Olga Krauss n. i. Zdenko Krauss 105.—, Ervin Schwarz n. i. Paul Schwarz 10.—, gaj Mišo Sommer 120.—	120.—
Banjaluka: Po Bukici Nachmias: Gaj palih banj. junaka: Salamon I. Poljokan 50.—, Isidor M. Löwy 10.—, Ernest Brammer 5.—. Sakupljeno na »barmizwa« Vilia Deutsche n. i. Vili, Ervin i Gusti Deutsch u gaj. Joh. Thau 60.—. U isti gaj prig. rođj. Flore Levi 10.— na njeno ime 135.—	135.—
Sanski most: Vrt Zanete Stern: Sarina Hasson n. i. Isak Hasson prig. obl. smrti 10.—, na i. Side Weiss 10.—	20.—
Križevac: Po Zori Hirschl: Kod svatova Katica Goldberger—Albi Steiner sakupljeno n. i. istih 260.—. Na izletu B'ne Jisrael 90.— sve u vrt Hermine Pollak 350.—	350.—
Osijek: Po Mirku Krauss: Anica Schuller K 20.—, Rikard Krauss n. i. Paule Leitner 60.— sve u gaj Erv. Kraussa 80.—	80.—
Ludbreg: Paula Sattler n. i. Drago Sattler 50.—, Ana Weinrebe n. i. pok. Finike Bauer prig. obljet. majke 50.—	100.—
	1115.—

Darivanje zemlje.

Belišće: Fric Weiss n. i. Julio König 60.—	60.—
Banjaluka: Po Bukici Nachmias: Juda Montilja n. i. Flora Löwy 50.—	50.—
	110.—

Nahla.

Zemun: Po Žid. nac. društvu: Na cvj. dan sak. Fina Finci i Cili Salom 148.—	148.—
Banjaluka: Po Bukici Nachmias: Utržak cvjet. dana sakup. po »Debori« 745.—	745.—
Brčko: Po Leonu Kattanu: Sakup. prig. pečenja jamjeta na ražnju kod Hadži Rafael M. Papo 373.—	373.—
Zagreb: Leo Pisker K 100.—, Otto Pollak K 20.—	120.—
Osijek: Po Mirku Krauss: Olga Herrnhut »Mirjam« sakup. 141.—, Blanka Herrnhut »Mirjam« sakup. 41.—, Blanka Albachari »Mirjam« sakupila: po 60.— Pinto, po 50.— Albachari, po 30.— David Finzi, Izrael Ozmo, po 20.— Albert Altarac, Papo Jako, Abram I. Romano, Jekiel Kamhe, po 10.— Leon S. Finci, po 7.— David I. Finci, po 5.— Sal. Montiljo, Kalufa Salamon. N. N., N. N., N. N. 112.—, Lav Engel na purim, zabavi S. Fischera sak. 125.—, Felix Berger 20.—, Makso Hankin 20.—, sabr. n. i. Felix Berger 84.—, Dragica Lederer »Mirjam« 36.— Jenny Schwarz 30.—	886.—
Virovitica: Po Božidaru Feldmann: po 50.— Lavoslav Poľjak, Vilim Vajda, po 5.— Adolf Strassberger, Božidar Feldmann, Oskar Singer, A. Morgenstern, Tobias Schulsinger 125.—	2400.—

Dječji sabirni arci.

Djakovo: Po H. Herzler: Vlado Deutsch 15.—	15.—
Zagreb: Finika Stern 62.—	62.—
Osijek: Po Mirku Krauss: Hansi Horvat 118.—, Albert Krauss 4.—	122.—
	199.—

Obnova Palestine.

Zagreb: Arpad Weiler 20.—, Vera Ehrlich 4.—, a zaručama Alb. Sammer—Giza Singer—Robitschek sak. Zlata Sommer 74.—, Judeja 28.—, Hoffmann za marke 5.—, Bella Schwarz 30.—, Drag. Spitzer 10.—, Oklada Jakob Pollak, Varaždin—Drag. Uhlmann 250.—	417.—
Zemun: Po Josipu Elias: po 50.— dr. Schön Arnold za nadjenu novčarku, po 20.— Moric Sasson, dar u hramu, Rachel Melamed d. u. h., Josip Sasson d. u. h., po 15.— Isak Nachmias d. u. h., po 10.— Sasson David, Maks Haim, Jakov Löwy, Pali Goldstein, Pali partija bihara, po 5.— Kadmon, R. Löwy 180.—	180.—
Bjelovar: Otto Wolf, dobitak kod igre 40.—	40.—
Osijek: Dragica Lederer »Mirjam« 40.—, Mela Klein »Mirjam« 10.—	50.—

Koprivnica: Po 10.— Judita Fischer, Zuckermann Marko, Vilim Grünwald 40.—	60.—
Gradeč: Alfred Schrenger 30.—	30.—
Kostajnica: Hinko Lederer za svršeni posao sa direktorom Vermešom iz Temišvara K 600.—	600.—
	1377.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske Slavonije i Dalmacije 6.964.—	6.964.—
Iz Bosne i Hercegovine 1.844.—	1.844.—
	Ukupno 8.808.—

Unišlo je dakle od 1. januara 1919. do 5. jula 1919. sveukupno K 2 20.092.68.

Za žrtve pogroma.

Zagreb: Prig. zaruka Josipe Singer i G. Bachar sakup. Zlatica Hoffmann: po 150.— Julius Singer, po 100.— Vilim Hoffmann, po 50.— Katica Hoffmann, Hedviga Eisenstädter, po 20.— Vera Hirschl, M. Topolščak, Rudolf Slovak, Albert Steiner, po 10.— Otto Eisenstädter, A. Fritz, Z. Grossmann 460.—	460.—
--	-------

Gđa JOSIPA SINGER rođ. HOFFMANN
G. BACHAR
ZARUČENI
ZAGREB SARAJEVO
U mjesecu lipnju 1919. 125

FRANJICA LÖWENSTEIN
rođjena SCHIDLOF
ŠIME LÖWENSTEIN
VJENČANI
SISAK, mjeseca travnja 1919. 131

MARGITA PFEIFFER
ALBRECHT SORGER
diplom. veterinar
ZARUČENI
U DARUVARU, mjeseca juna 1919. 127

NATJEČAJ. 130

Kod židovske bogoštovne općine u Tuzli ima se popuniti mjesto drugoga kantora koji imade ujedno biti vjeroučitelj, šohet ubodek zatim mjesto šoheta ubodeka.

Prednost ima moel.

Obojica moraju biti Sefardi ispod 40 godina. Tačno svjedočbama obrazložene molbe uz naznaku uvjeta i vremena nastupa imaju se upraviti na predsjednika opština.

TUZLA, dne 1. jula 1919.

Tajnik: Predsjednik:
IGNAC ROSNER JOSEF L. PESAH

NATJEČAJ. 129

Potpisana Izr. bogoštovna općina raspisuje ovim natječaj za popunjenje mjesta vjeroučitelja, koji je ujedno i koljić te sposoban za kantora.

Plaća prema pogodbi.

Zahitjeva se poznavanje hrvatskog i njemačkog jezika.

Nastup 1./IX. 1919.

Vlastoručno pisane molbe sa naznakom dosadašnjeg službovanja i zahitjeva imadu se upraviti na

Protostojništvo izr. bogoštovne općine u Osijeku doljem gradu.

Norbert Weiss
Agenturna i komisijonalna radnja
ZAGREB
Bakačeva ul. 4. — Telef. 733.
Nudja kolonijalnu i specerajsku robu sa skladišta u Zagrebu. 128

UTEMELJENO 1879.
ŠPEDICIJA
Emil Eichhorn
OTPREME SVAKE VRSTI, INTERVENCIJE KOD OTPREME OCARINJENJA, USKLAĐENJA U
BRODU N.S., BOS. BRODU
I NJENE PODRUŽNICE
OSIJEK I.
PRESELJENJA VLASTITIM POSREDOVANJEM KOLIMA. 126

Umjetničko nakladni zavod
Vlastita konfekcija papira i tvornica listovnih omota
Upravitelj: Hadava
Veletroovina papira pisaceg pribora i razoleđnica
Zagreb, **MERKUR** ulica 31
Bračdžari: Papumarkat, Telefon 17-90